

Drugim z kolei teoretykiem-utopistą był subiekt handlowy Karol Fourier (urodz. 1772 † 1828). W dziele zasadniczym p. t. „Teorya 4 ruchów“ i w drugim: „Traktat o assocyacji domowo-rolniczej“ znajdujemy wykład teorii Fouriera. Ludzkość, wedle niego, przechodziła trzy fazy. W pierwszej panowała nędza, t. j. brak środków do życia, w drugiej ograniczona ilość, a w trzeciej, do której i my mamy szczęście należyć — środki do życia przewyższają sumę potrzeb ludzkich. Otóż teraz właściwie nie ma powodów do walk i nieszczęść. Urządźmy tylko życie odpowiednio, a możemy być szczęśliwymi. Praca powinna odbywać się na rachunek wspólny, a zysk ma odpowiadać pracy. Ówczesny rozwój produkeyi i ustawiczne wynalazki oraz koncentracja pracy odbiły się głęboko na umyśle Fouriera. W pracy swojej opracował on prześliczny projekt życia przyszłości w t. zw. „falansterach“. W opisie tych wspólnych pomieszek szczęśliwych ludzi dochodzi Fourier do najdrobniejszych szczegółów i trzeba mu niejednokrotnie przyznać głęboki dar obserwacyi i znajomość dusz ludzkich. Ale obok trafnych projektów, często-kroć nader dowcipnych, spotykamy także różne utopie. Życiem we falansterach kieruje patryarcha zwany „urarchos“ — nad dwoma falansterami stoi „duarchos“ i t. d. a nad wszystkimi stoi „omniarcha“ z siedzibą w Konstantynopolu. Zastanawiać się jedynie nad fantastyczną stroną tego programu byłoby rzeczą zanadto płytką. Zwróćmy tylko uwagę, że pojedyncze projekty Fourierowskie zostały świetnie przez kapitalizm zrealizowane i rozwinięte. Na dnie ich bowiem leży ogromna wyższość pracy zorganizowanej i skupionej nad pojedynczymi nie rozdzielonymi pracami jednostek. Komuż nie znane są wspólne pralnie, restauracye lub hotele z meblowanymi pokojami, które coraz bardziej zastępują na zachodzie indywidualne domowe gospodarstwa, do jakich my przywykliśmy?

Fourier za życia prawie nie miał zwolenników; dopiero po jego śmierci powstała szkoła, która wsparta na zasadach mistrza próbowała za oceanem przerabiać eksperymenty społeczne, podobne do tych, jakie przy Owenie poznaliśmy.

W Ameryce założono około 9 mniejszych lub większych